

Štampa, izvezenje poudeljk, ... Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dnevni časopis ... Izdajatelj in odgovorni urednik: Anton Gerbec. — Lastnik: Tiskarna ... Znaša za mesec: L. 7.—, 3.—, 1.—, 2.—, 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, 9.—, 10.—, 11.—, 12.—. Za inozemstvo mesečno 4.—, 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, 9.—, 10.—, 11.—, 12.—. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osmrtnice, zahtevali, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov po L. 2.—, Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2.—. Oglasi, naročniki in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

NEVARNA HUJSKANJA

Večerni «Piccolo» od 14. novembra je priobčil članek pod naslovom «Krk», v katerem pripoveduje o strašnem položaju otoka v jugoslovanskem državopravnem pripadstvu.

Začenja z ugotovitvijo, da je mesto Krk izključno italijansko, izvezenji dvajset družin. Vsi drugi so optirali za Italijo. Tisti, ki niso, niso storili tega le iz strahu. Enega med temi so pošteno — nabili, drugi je moral bežati.

Potem pripoveduje, da se tam živi kakor v zasedenem ozemlju, na katerega je vdrl vpadnik. Življenje se omejuje na rodbino, kajti vsak sestanek se utesuje v tolažitvi kot zarota. Vsaka slavnost je brez razvedrila. Trpijo tako osamljeni, «oddaljeni», kakor da jih oca odločuje od drugih ozemelj. Nekega Adolfa Stofa so aretirali in ga zlostavljali le zato, ker se je «malo simpatično» izrazil o gospodarstvu. Pobegnil je iz zapora in se je hotel zateči na neko ladjo. Pri tem so ga ustrelili.

Posesniki morajo plačevati ogromne davke in sistematično se jim odjemlje pridelek njihove zemlje. Ker vidijo, da jim obdelovanje zemlje ne koristi, jo morajo prodajati. In tako prehaja zemlja v slovanske roke. Vztrajajo pač. Otroci ne zahajajo v slovanske šole. Izgubljajo leta, prekinjajo učenje, ali v slovansko šolo ne gredo. Slovanski šoli obiskujejo le otroci uradnikov, došlih iz Jugoslavije. Laglje je se vreči proti smrti, nego živeti v vsakdanjem trpljenju. Mesto gleda nanje z bistrim očesom, kako odhajajo na morje. Spremlja jih odmev oddaljenega klica, ki je v letu 1018. pozival Petra Orseola II., naj kvarnerske otoke in dalmatinska mesta osvobodi od Hrvatov. Sto let potem so se skupno z Benečani uprli proti Ogorom in Hrvatom kralja Kolomana. Otok je postal dedni fond grofov Frankopanov in mesto je imelo lasten statut do blizu leta 1300. Mesto pa ni ljubilo ne Hrvatov ne Frankopanov in se je uprlo. Tedaj so Frankopani odstopili gospodstvo na otoku Benečanom. Na zvoniku so razobesili zastavo sv. Marka, ki so jo ljubili vsi otočani. Mesto je zadovoljilo sijaj lepote, veličine, «rafiniranosti» in resne. Sedaj pa se škofovski mesto Krk zavija v molk in osamljenost in ni ga dneva, da ne bi se odpirale njegove rane, male in velike.

To bi bile, v glavnem, najslovesnejše točke opisa v «Piccolu» o zgodovini in sedanjemu trpljenju mesta in otoka Krka. Italijanski list pa se očitno ne zaveda, kako je s svojim opisom — slikanim črno v črno — sedanjega položaja otoka Krka podal približno točno sliko o našem položaju v Julijski Krajini. Mari moremo prirediti le eno slavnost brez strahu, da bi se nam ne dogodilo kaj neprijetnega in morda celo zelo neprijetnega? Mari nismo tudi mi odtrgani od narodne skupnosti? Mari ne plačujemo tudi mi ogromne davke in še kako ogromne? Mari ni moralo tudi neštevilo naših ljudi bežati, ker jim je postalo

življenje nezno? Mari ni v naši Istri neštevilo naših otrok, ki so brez šolskega pouka, ker so jim odvzete šole v lastnem materinem jeziku in ker nočejo obiskovati siloma jim narinjanih italijanskih šol? Mari je pri nas zagotovljena varnost osebe za našega človeka?

Kdaj pa smo še čuli kakoga «Piccola», da bi grajal take razmere, ki bijejo v obraz načelu vsake narodne in državljanske svobode in celo tudi vzvišeni človečanski ideji? Nasprotno: vsi Italijanski listi se radujejo nad temi razmerami.

Je pa bistvena razlika med namenom v «Piccolu» članku in našim praktičnim postopanjem. Mi ne nastavljamo nobenega ušesa kakim klicem iz — oddaljenih ozemelj. Priznavajoč državo, ki ji pripadamo, se oglašamo s svojimi pritožbami in zahtevami na podlagi zakonov te države in slovesnih obljub, ki so nam jih dali nje državniiki. Mi smo se trdno postavili na stališče zakonitosti. Isti «Piccolo» pa, ki odklanja vse naše pritožbe in zahteve s preteznim našim irendentizmom, podžiga na otoku Krku, na ozemlju, pripadajočem k sosednji državi, k — irendentizmu, k upor.

Taka je njihova logika, njihova doslednost in njihova moralna stvar pa ima še neko drugo, zelo resno stran. S takimi opisi se ne gladijo poti do tistih ciljev, ki so baje naprskane stvar tudi sedanjemu našemu ministru za zunanje stvari in za dosedaj katerih je gospod Mussolini — kakor je slovesno zatrdil — na praktičnem delu. Gospoda Mussolini in Ninčič se razgovarjata baje sedaj, kako bi prišlo do prijateljskih odnosov med obema državama in kako bi se dovoljno rešila še nerešena vprašanja. Gre za to, da se pogasi požar navzkrižji; tržaški list pa vliva olje v plamen!

O italijanstvu Krka se nečemo prerekati s tržaškim listom. Pripominjamo le, da že imena premožnih sedaj navdušenih Italijanov ne kažejo na italijanski izvor. Italijanskim glasilom priznavamo pravico, da se zavzemajo za te Italijane. Nedopustno pa je, da to svoje varovanje hujskajo proti državi, ki so ji priključeni z mednarodnimi pogodbami, prav tako, kakor smo mi k Italiji. Kaj bi rekli n. pr. ti ljudje, če bi kdo obdolžil Italijo barbarstva, ker je človek ponesrečil, ko je pobegnil iz ječe? Rekli bi: prav je, ker se je «nesimpatično» izrazil o državi. Zato pravimo, da hujskanje proti sosednji državi na podlagi takega dejstva donosa nevarnost tudi za mednarodno politiko lastne države, ker ustvarja v sosednji nepopolna razpoloženja.

Med Mussolinijem in Ninčičem utegne priti do dovoljnega dogovora. Italijanski listi pa naj ne pozabljajo, da dogovore državljanov morajo ratificirati tudi parlamenti, ljudski zastopi. Zato naj bi javna glasila ne kvarila razpoloženja med zastopniki ljudstva s takimi hujskajočimi opisi, kakršni so oni v «Piccolu» o otoku Krku!

predsednik demokratske stranke, in ostali predstavitelji opozicijskih parlamentarnih skupin, v najkrajšem času z delegat Hrvatskega bloka pod osebnim vodstvom Stjepana Radića. Ta sestanek se bo vršil v Zemunu in sicer, kakor vse kaže, že v nedeljo, 26. t. m. Hrvatski blok bo imel v to svrhu v soboto, 25. t. m. konferenco v Zagrebu, ki bo trajala samo nekoliko ur. Ta konferenca bo posvečena edino načrtu, kako se ima zrušiti sedanji režim in sestaviti voljna vlada. Na tej konferenci bo končno javno sklenjeno, da odidejo poslanci Hrvatskega bloka v Belgrad in se udeležijo parlamentarnega dela. Z vsogotovostjo se zatrjuje, da se pojavijo Hrvati v parlamentu že začetkom prihodnjega tedna. Prihodnji teden bo za jugoslovensko notranjo politiko velevkritičen in pričakovati je, da pade sedanja vlada še pred 1. decembrom. Hrvatski blok je o pogajanjih glede preobrata v državni politiki izdal komunikate, v katerem pravi med drugim: «V pogajanjih v Belgradu se je doseglo: 1. So glasno mnenje, da vse razmere zahtevajo zajedniško hrvatsko-srbsko politično orijentacijo, a ne samo začasne parlamentarne kooperacije; 2. preprečanje, da so potrebna nadaljnja pogajanja že te dni na skupnem sestanku Hrvatskega bloka s poslovinimi parlamentarnimi skupinami, na katerem sestanku bo sodeloval od Hrvatskega bloka tudi njegov predsednik Stjepan Radić.

Prihod avstrijskega kancelarja v Belgrad
BELGRAD, 23. V političnih in parlamentarnih krogih razpravljajo o pomenu prihoda avstrijskega kancelarja dr. Seipla in zunanega ministra dr. Grünbergerja v Belgrad. Kakor smo že bili svoječasno v dunajski brzojavki omenili, namerava v resnici dr. Seipel posetiti Belgrad še pred koncem tega leta. M. s'ja dr. Seipela gre za tem, da Avstriji zagaranira tesne gospodarske odnose s sosednjimi državami, tako tudi z Jugoslavijo. Listi pa tudi javljajo, da dr. Seipel odide v Bukarešto.

Podžavljenje konservatorija v Ljubljani
BELGRAD, 23. Akcija demokratskih politikov, da se podžavljuje konservatorij «Glasbene Matice» v Ljubljani, je po opevovanih peripetijah končno rodila definitiven uspeh. Včeraj in danes so se vršile v

finančnem ministertvu konference radi podržavljenja «Glasbene Matice». Minister prosvete Pribežević je vztrajal na tem, da se mora podržavljenje izvršiti čim prej. Finančni minister je pristal, da se uvrsti državni konservatorij za Ljubljano v novi proračun. Vlada prevzame tudi obveznost, da se na tej postavki tudi v parlamentu nič ne spremeni in da se jo obvaruje event. redukcij. S tem je podržavljenje velevznega zavoda zagotovljeno.

Kakor čujemo, bo minister prosvete povodom 50letnice «Glasbene Matice» predložil to društvo kralju v visoko odklikovanje, ki naj celemu svetu pokaže kako odlično ceni država delovanje «Glasbene Matice».

Valutna konferenca
BELGRAD, 23. Pomočnik finančnega ministra Dušan Plavšić je včeraj začel konferenco z zastopniki zagrebških bančnih zavodov dr. Svirjugin, dr. Kostrenčičem, Velisavljevićem in Herzogom. Konferenca je večala novemu pravniku glede prometa z devizami in valutami. Konferenca se danes nadaljuje.

Veliko tihotapstvo dinarja v inozemstvo
BELGRAD, 23. Generalna inspekcija ministrstva financ je prejela iz obmejnih krajev uradna poročila, ki javljajo o organizaciji velikega tihotapstva dinarja v inozemstvo, posebno na Madžarsko in v Avstrijo. Tihotapstvo spravljajo dinar na tuje borze. Vse carinarice

Žit. društvo Juliske Benetije v osebi podpredsednika Ivana Daneva in odbornika Karla Gruntarja.

Glede sedanega gibanja mestnih uslužbenecv proti znanju njihovih dohodkov, odločilo je predsedništvo Učit. društva za Trst in okolice dne 21. t. m. pismeno izjavo »Odboru žveze mestnih uslužbenecv«, da je učiteljsko slovenskih mestnih ljudskih šol Trsta solidarno s njimi in odobrava vse ukrepe, ki jih namerava odbor napraviti z ozirom na njihove ekonomske zadeve.

Poslednja beseda župniku Francu Črvu. Naš pesnik Prešeren je zapisal prijatelju Smolcu: »Ena se Tebi je želja splošila, v zemlji domači da truplo leži«. Ti si tako želel, naj bi počivalo Tvoje telo poleg male cerkvice sv. Ane, pa Ti ni bilo dana. Vojna Te je pregnala v daljni tuj svet, v tuj samostan, kjer si ohranil in čakal v betežnosti rešitve. Nekot si mi pisal: »Moje premoženje je berglarja, ki leži raztreseno od Modreje tja gor v nemško deželo. Moje premoženje je kupček pepela, ki ga prva sapica raznese na vse štiri kraje. Moja usoda je ona ptičja, ki poje na vejici, ali tiči v ptičnici ali pa v krepkih ujele. Humor Te ni zapustil nikoli. Naše ubogo ljudstvo toži po Tebi. Fabijana je zadelo, Tebe pa odneslo tja gor, kjer si betežen mislil na domovino. Ničte Ti ni stal ob strani izmed sorodnikov, dasi si tako ljubil svoj dom, Grahovo in Črvov Vrh. Bil si večkrat skrit v bodičast plašč, mi vsi pa smo poznali Tvoje srce.

Rad bi poročal na Tvoj grob, da bi ga tušina ne skrivala tako daleč. Lahko bi počival pri nas pri Sv. Ani, kjer je zemlja gostoljubna in lahna pokojniku. Nam bi se zdelo, da si med nami. Ti ne bi videl solca kakor ga mi ne vidimo, pa bi v duhu pokrmljali skupaj. Ti pod zeleno rušo, mi pa tu. In ko bi se velikonočna procesija pomikala todi, bi čul naše petje, pesem mladine.

Bodi ti lahna zemljica tuja, zemlja mačeha. S spomini na mlade dni je prepleten spomin na Te in je ves zelen kot svež nagelj na oknu dekleta.

Pise se veliko o ljudeh, ki so zapustili dom in šli v službo umetnosti in kulture. Prvi je izklesal angelja, drugi naslikal Krista, Ti pa ki si hodil, Samaritan, lečti rane revnim in zdraviti srce in dušo, o Tebi molči domovina. Malikovalci so večkrat ljudje, ki pozabijo na božanstvo, če jim leseni stvor izgine izpred oči.

Bil si postojen, veliko srce si imel, zato bi Te bili radi poklicali nazaj k nam. Majhina in tesna je naša ožja domovina, le redko posije solnce k nam, ker nam Tvoja rojstna hiša deli senco, le par zvezd gleda na nas v jasnih nočeh, ker nebo nad nami je kakor mala krpica, toda Ti bi lahko počival pri nas, postlali bi Ti bi bili pri nas n zdelo bi se nam, da smo bogati, če si pri nas.

Zakaj nisi prišel med nas, mi ki smo tako sami te čase, bi Te radi imeli v sredi naše tesne domovine.

Tržaško podporno in bralno društvo javlja, da se vsi brezplačno cepljenje proti kozam vsaki delavnik od 10. - 11. ure predpoldne v društvenih prostorih, Via Torrebiana št. 39, I.

Knjige »Goriške Matice« so dospele v Trst. Naročniki so naproseni, da pridejo ponje. (Molin a vento št. 7). — Stroški 20 stot.

»Razvalina življenja«. V nedeljo, točno ob 10. popoldne ponovi Sentiakobski »Citinalca« to krasno Finžgarjevo socialno dramo. Pri premieri je doživela ta drama krasen uspeh, dvorana je bila polna do zadnjega kotička, pri reprizi bo gotovo občinstvo to čisto priljubljeno dramo tudi v velikem številu obiskalo. Ensemble je pokazal pri premieri, kaj zna, pri reprizi bo videl vsop. priljubljenost. Režirana je igra od gosp. M. Gorupa bivšega igralca slovenskega gledališča v Trstu. Torej v dobrih rokah. Pridite in ogledajte si ta umotvor našega pesnika Finžgarja!

Pol ure po predstavi se vsi plesna zabava. Važno! Izšla je knjižica, ki vsebuje vsa navodila in določbe za prejemanje invalidske pokojnine oziroma vzdrževalnih prispevkov staršem, sirotam in vdovam po vojakih, ki so v vojni padli ali izgubili. Knjižica ima za priložo tudi vzorce za vse potrebne slučaje prošnje. »Knjižica za invalide« stane L 250, po pošti 30 stotnik več. — Pri pošiljavi po pošti naj se ne kaže denar prej. Tudi po povzetju se ne bo pošiljalo, ker so troški nerazmerno večji. Knjižica se naroča pri pol. društvu »Edinost« v Trstu.

Iz tržaškega življenja

Po eksploziji v ulici Ugo Foscolo. Pred sinočnim ob poznuri je umrla v mestni bolnišnici Marija Jančar, o kateri smo poročali v eni zadnjih številkih našega lista, da je bila težko ranjena ob priliki eksplozije bombe v ulici Ugo Foscolo.

Skrivnostni metalce bombe se še vedno zasleduje, toda do sedaj brez uspeha.

Tatovi v gostilni. V noči od srede na četrtek so vdrl neznan tatovi v gostilno vdove Fanny Tomazič v ulici Giuseppe Caprin št. 4 ter odnesli sod vina, šest steklenic refoška in petin-

dvajset lir. Tatvina je bila naznanjena na policijskem komisariatu v ulici Amerigo Vespucci.

Listina v poštnem nabiralniku. Neki poštni uslužbenec je izročil včeraj jutraj poveljstvu mestnih stražnikov listino, v kateri se je nahajalo nekoliko listin, glasečih se na ime: Eduard Mešič. Poštni uslužbenec je dejal, da je našel listino v nekem poštnem nabiralniku. Brez dvoma je bila lista komu ukradenaj; tat pa je bil tako »pošten«, da je listino vrnil v poštni nabiralnik. Okradenec dobi listino na omenjenem poveljstvu.

Ogenj v uradu. Včeraj zjutraj okoli 6. ure je začelo nenadoma goreti v uradu »Cooperativa edilizia« v ulici Ferriera št. 20. Na lice mesta pa so pravočasno dospeli oganjgasci ter v kratkem času ugasili ogenj. Škoda znaša 800 lir.

Za deset vinarjev sta se stela, in še kakol! Jakob Raffaeli in Rudolf Buranello sta si bila vedno dobra prijatelja. Včeraj popoldne je pa njuno prijateljstvo nenadoma nehalo, in sicer radi samih 10 vinarjev.

Sedela sta namreč v neki gostilni v starem mestu ter igrala karte. Buranello je mnogo pripravljen. Zgodilo pa se je, da mu je ostal Raffaeli pri igri dolžan deset vinarjev. Upanik je vedno naganjal dolžnika, naj mu vendar enkrat plača onih deset vinarjev. Dolžnik pa si je del v glavo, da mu jih ne bo plačal. To je pa onega tako razkašilo, da mu je vrget v obraz besedico: osel. Radi tega coološkega naslova je nastalo sporenje, ki se je pa kmalu spremenilo v pretep. In pri tej priliki sta jih oba močta toila: dobila, da sta si morala iti ležiti bunke na rešino postajo. Moža sta si objubila, da se ne bosta nikoli več »pogledala«.

Poskušeni samomor. Včeraj popoldne so pripeljali v težkem stanju v mestno bolnišnico zasebnika Ado Valenti, staro 30 let. Zenska se je zastrupila s karbolno kislino v svojem stanovanju v ulici Giulia št. 29. Doga žalostnega koraka so jo dovedle družinske razmere.

Dve aretaciji. Včeraj popoldne sta bila aretirana neki Ignacij Fizulich, star 45 let, in vdova Milka Susman, stara 39 let, oba stanujoča v ulici Madonnina št. 20. Ob sta bila v zvezi s tatvino, ki je bila izvršena pred preteklo noč v gostilni »Alle due colonne« na Goldonijevem trgu. En del ukradenega blaga je bil zaplenjen v nekem bifeju na Garibaldijevem tekalšču, en del pa v neki gostilni, kjer je bila vdova uslužbena kot natakarica. V stanovanju aretirancev je bila zaplenjena zbirka vlomilnega orodja.

Tatvina v stanovanju. Vdova Lucija Artico je pustila včeraj svoje stanovanje v ulici Petronio št. 7 za hip brez nadzorstva. Ko se je potem vrnila, je našla stanovanje v velikem neredu. Med njeno odsotnostjo so se namreč prikradli v stanovanje neznan, nepovabljeni gostje ter si izbrali kar jim je bilo najbolj všeč, in sicer mnogo perila in nekoliko zlatenine v vrednosti nad 1000 lir. Tatvina je bila naznanjena na policijskem komisariatu v ulici Guido Brunner.

Specialist v tatvinah perila. Neki Marijan Belladonna, star 47 let, brez stalnega bivališča, se je v zadnjem času specializiral v tatvinah perila. Bil je namreč podnajemnik pri neki družini, stanujoči v mestu. Pred par dnevi ga je pustila družina samega v stanovanju. Mož pa je znal uporabiti to ugodno priliko ter je »spravil« na varno samo nekoliko perila, kljub temu, da je imel priložnost izmakniti tudi nekoliko zlatenine. S perilom je zbežal. Polica je ga je ves ta čas marljivo zasledovala ter ga šele včeraj aretirala. Na policijski se je ugovarilo, da je bil možakar že večkrat pod ključem, ker je vedno kradel samo perilo.

Tajna igralnica v starem mestu. V ulici Pozzo del Mare v starem mestu stoji hiša, ki je vsa podobna heracu kraj ceste.

Pred par dnevi so se pojavili v stanovanju neke družine, stanujoče v tej hiši, štirje elegantno oblačeni gospodje ter dejali hišnemu poglavarju, če je zadovoljen izprazniti stanovanje, seveda za veliko svoto denarja. Hišni poglavar je pretresalo vso stvar, potem pa je izjavil, da bo šele danes izpraznilo stanovanje, samo pod pogojem, če mu najdejo, kje drugje stanovanj. Elegantno oblačeni neznanci so mu objubili, da mu bodo našli stanovanje. Nato so odšli. Popoldne so se vrnili v veselo novico, da so mu našli stanovanje neke v starem mestu.

Zvečer se je družina preselila. Druzo jutro so videli nekateri stanovalci v ulici Pozzo del Mare, kako so neki prav čedno oblačeni gospodje nosili neke čudne muzice in prazno stanovanje.

Zvečer ob poznih urah so prihajali v to stanovanje različni ljudje, ki so se potem drli na ves glas, da je bilo slišati daleč na okoli. Kaj se je moglo vendarle goditi v tem stanovanju? O tem nočnem gibanju in razsajanju je izvedela tudi policija, in včeraj so se policijski na lastne oči prepirali kaj se je godilo pravzaprav v tem stanovanju.

Policijski so namreč pozno v noč, ko je vladalo v dotičnem stanovanju največje razpoloženje, nenadoma planili v prostore ter tam našli mnogo gospodov, ki so sedeli udobno za mizicami. Eni so igrali karte, drugi šah, tretji na »roulette«, četrta so gledali igre in kadili; peti so pa ležali na